

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 24 coroane.

Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nerulate se refuza. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Comisari guverniali la sinoadele eparhiale

Afacerea cu trimiterea de comisari guverniali la sinoadele bisericilor noastre eparhiale începe a se învenina prin faptul, că unele zărele românești și unele unghurești inspirate în mod tendențios de români, prezintă pe Înalt Preașfinția Sa mitropolitul nostru ca pe un ulc, care pe ascuns a provocat trimiterea comisarilor la sinoade, și ca pe un ulc, care nu voiește să conlucreze cu cealaltă episcopii pentru apărarea bisericii în aia-cerea. acaasta.

Porăria aceasta de invective personale la adresa mitropolitului nostru o va condanna ori ce om cu mintea și cu inima la loc, și o va condanna și în timpuri normale, cu atât mai vârtos o va condanna în timpurile grele de azi, când trebuie să fim toți cu o gură și cu o inimă pentru apărarea intereselor bisericii noastre amenințate de grele vânturi și de multe ispite.

Pentru lămurirea adevărului ne mărginim acum la publicarea următoarelor lucruri:

Ordinul ministerial Nr. 4919 din 7 Maiu nu a. c. adresat strict confidențial — zgironar bizalmas — arhiepiscopului și mitropolitului, se referie *exclusiv* la *sinodul arhidiecezan*. În acesta ministrul zicea: «Am onoare a aduce la prețuia cunoștință a Excelenței Tale, că pentru *sinodul arhidiecezan* din 12 Maiu a. c. și zilele următoare, ce se va ține în Sibiu, am încredințat ca reprezentant al meu pe comisarul guvernial baronul Emil Petrichевич Horváth.

Îndată după primirea acestui intimat, Înalt Preașfinția Sa mitropolitul a cerut telegrafic la ministrul cultelor și la ministrul președinte revocarea comisarului.

Ordinul revocarea comisarului trimis la *sinodul arhidiecezan* ce se va ține în Sibiu. Pentru susținerea ordinii subscrisul e responsabil, și primesc răspunderea și față cu statul.¹

Învedereat, că I. P. S. Sa mitropolitul n'a ezitat nici un moment a protesta în contra ordoanței jignitoare, cerând revocarea comisarului.

În 11 Mai, adevă în prețuia sinoadelor s'a prezentat la I. P. S. mitropolitul protopopul Radine, Procopiu Givulescu, trimisul Preașfinției Sale domnului episcop al Aradului Ioan I. Papp, și a comunicat verbal hotărârea P. S. Sale de a remonstra în contra ordoanței ministeriale și a suspenda ședințele *sinodului* până la rezolvirea afaceri.

¹ Van szerencsém Nagyméltóságod nagybecsű tudomására hozni, hogy I. é. május hó 12-én (csesztig egyből napokra) Nagyszebenben megírtam, hogy a közönséges szinodusra képviselésemet báró Petrichевич Horváth Emil kormánybiztos biztam meg.

² A Nagyszebenben megírtam, hogy a közönséges szinodusra kirendelt kormánybiztos visszahívást kérem. A rendfenntartásért elvállalt felelős é. ez állammal szemben is vállalja a felelősséget.

I. P. S. mitropolitul a arătat es-minutul dela Arad, că dânsul a remonstrat de cale la locurile competente, cerând pe deosebire revocarea comisarului delegat pentru *sinodul arhidiecezan*. La suspendarea ședințelor *sinodului* însă a declarat, că nu poate adera, pentru că aceasta ar însemna renunțarea de bună voie la viața constituțională a bisericii.

Sub durata lucrărilor *sinodului arhidiecezan* a ajuns apoi pe cale clandestină la mâine membrilor *sinodului* concludus *sinodului* aradan cu vâdită intenție, de a influența hotărârea *sinodului* arhidiecezan.

Dar în chestia principală cu remonstrația contra ordoanței ministeriale și apărarea autonomiei bisericii I. P. S. mitropolitul spusese deja cuvântul său, și *sinodul* din Arad a urmat întocmai ca și cel din Sibiu în punctul acesta. N'a admis însă I. P. S. mitropolitul suspendarea ședințelor *sinodale*, declarând că partea aceasta a propunerii, — deși a obținut majoritatea voturilor, — nu o va executa.

Majoritatea *sinodului arhidiecezan* sub impresia concludus dela Arad, — solidarizându-se cu *sinodul* din Arad, — a părăsit ședințele *sinodului arhidiecezan*, făcând astfel imposibilă continuarea activității *sinodului*. Și astfel cu toate că se primise cu unanimitate, ca *sinodul* să remonstreze în contra măsurilor luate de fostul ministru de culte prin o reprezentativă direct din *sinod*, și în caz când reprezentativă nu ar avea rezultatul dorit la guvern, afacerea să se prezinte și Maestății Sale, afacerea remonstrării a rămas baltă, căci membrii *sinodului arhidiecezan* în majoritate părăsind ședințele, *sinodul* n'a făcut reprezentativă spre a o înainta la guvern. Dar afacerea a luat-o în mâine sale I. P. S. mitropolitul după încheierea *sinodului*, făcând însuși reprezentativă (memoriu) către guvern în chestia comisarilor și cerând cu stăruință revocarea ordinului ministerial jignitor pentru autonomia bisericii noastre.

Câtă perversitate și răutate au arătat unii oameni din chiar cercurile conducătoare bisericești în prezentarea acestei afaceri atât de grave pentru biserică, întrece orice închipuire.

Secretarul *consistoriului* din Arad, Vasile Goidiș, a acuzat public pe I. P. S. mitropolitul, că ar fi cerut dela guvern un comisar la *sinodul arhidiecezan*. I. P. S. mitropolitul a respins afirmațiunea aceasta cu toată hotărârea, declarându-o de calomnie mincinoasă.

Astfel se văzu acum I. P. S. mitropolitul nevoit să apere biserică atât în contra atacurilor din afară, cât și în contra atacurilor din lăuntru ale membrilor bisericii uitați de sine și plini de răutate și de ură personală.

Culmea răutății și a porniilor păcătoase se arată în comunicatele tendențioase din presa socialistă maghiară, date în vileag cu timbrul autorității oficiale. Așa «Arad Hir-lap» și codița acestuia din Sibiu, Gazeta, poreclită a poporului, se provoacă

la două scrisori ale P. S. S. episcopului Ioan I. Papp din Arad, ce i-ar fi adresat mitropolitului, ca să convoace *sinodul episcopesc* la Budapesta spre a se sfătui și a lua în cercetare trimiterea comisarilor, dar mitropolitul n'a convocat adunarea episcopescă, pentru că acolo ar fi fost scris «a-și da arama pe față».

Cu adevărat, P. Sfințitul dela Arad a trimis I. P. S. mitropolitului la Sibiu două scrisori private, când *acela se află la Budapesta* tocmai în chestia comisarilor, dar cum, și pe ce cale a ajuns Aradul Hir-lap să primească cunoștință despre aceste scrisori ale episcopului, numai Preașfinția Sa ar putea să o spună. Și aceasta ar fi de mare interes, ca obștea bisericească să cunoască oamenii, cari batându-și pieptul cu naționalismul lor, își bat joc de cauzele și interesele bisericii. Pentru că nici un *sinod eparhial* n'a îndrăznit afacerea comisarilor la *sinodul episcopesc*.

Sinodul din Arad a hotărât să înainteze o reprezentativă către guvern, pe cum rezultă din telegrama episcopului către I. P. S. S. mitropolitul: «*Sinodul* pe lângă protestare unanimă a decis amânarea (ședințelor) ca prin deputațiunea la factorii competenți să expozereze sanarea gravamenului».³

Tot asemenea și *sinodul arhidiecezan* a hotărât, ca direct din *sinod* să se facă și înainteze reprezentativă la guvern. Rândul *sinodului episcopesc*, ca el să ia afacerea în mâna sa, poate să urmeze numai după reprezentativăle sinoadelor eparhiale nu vor fi avut rezultatul așteptat, când apoi episcopii, ca primii strejieri și apărători ai drepturilor autonomice ale bisericii vor trebui nu numai să-și spună cuvântul lor, ci să și expună chiar și persoalitatea lor pentru înlăturarea nedreptății făcute bisericii. Căci cum și cu ce s'ar putea dovedi de pildă, că *sinodul dela Caransebeș* prin pricina comisarului nu s'a intrunit în sesiunea din acest an, dacă ordinul ministerial privitor la comisar a fost adresat episcopului, ca și mitropolitului, strict confidențial. Învedereat că aceasta numai așa s'a putut înlătura, că episcopii pe sub mână a informat pe deputații *sinodali*. Iar la Arad *sinodul*, fără a fi supărat de comisar și chiar fără asistența lui, aduce cel mai important concludus, cu care își încheie sesiunea. Nicari însă nici cea mai mică urmă nu găsim, că episcopii, ca președinți ai sinoadelor eparhiale ar fi făcut ceva dela sine pentru apărarea *sinodaliității*.

A pune de o parte în sarcina mitropolitului, că *sinodul* din Arad a avut îndrăgare dela dânsul să ia poziție respingătoare, iar de altă parte a-i învinui, că nu convoacă *sinodul episcopesc*, ca să nu-și dea arama pe față, este culmea perfidiei.

³ Zsinat egyhangyos tiltakozás mellett elnapolását határozta el, hogy illetékes felelősöknek küldöztesse a serelem orvoslására kieszároltosséget.

Tratatul de pace cu România în adunarea imperială a Germaniei

În ședința din 21 I. c. a camerei imperiale germane s'a început dezbateră în prima citire asupra tratatului de pace și economic încheiat cu România.

Deputatul Groeber (din centru) consideră pacea cu România ca eveniment norocos, care ne aproprie cu un pas mai mult spre pacea generală.

Schädemann (social democrat) apără rezoluția de pace a Reichstagului și zice, că dacă popoarele înșeși ar avea să hotărască asupra păcii și răsbolului, ca mâne s'ar începe tratativele de pace. Durerere, democrația nu s'a desvoltat încă până acolo în nici una din țările aflătoare în răsbol. Adversarii noștri voiesc, ca *armele* să decida.

Contele Westarp (conservator) declară, că nu munca pacifistă social-democrată, ci rezultatele militare au produs pacea dela București. Ne bucurăm și aprobăm, zice oratorul, că Austro-Ungaria își asigură grănită împotriva învaziunilor; deși principiul păcii fără anexiuni nu se prea potrivește cu tratatul încheiat. (Aprobari în dreapta). Germania va trebui de asemenea să-și asigure hotarele. Chestiunea evrească în România trebuie considerată ca afacere internă a țării, tocmai din punct de vedere al intereselor speciale germane.

Stesmann (național-liberal) nu se poate bucura deplin, căci numeroase chestiuni rămân nelămurite prin tratatul dela București. Pretenșiunile bulgare, relative la Dobrogea, trebuie împlinite. Ar fi fost de dorit, ca actuala dinastie să nu-și mai ocupe tronul, deoarece s'ar putea înlătura ca păstrându-și domnia, Bucureștii să devie de nou un cuib al antaitei. Chestiunea evrească o socotește ca internațională.

Ledebour (social-democrat independent) zice, că partidul său nu este mulțumit cu tratatul de pace, pentru că pacea aceasta este întemeiată pe forță, și nu pe înțelegere.

Kählimann, secretarul de stat dela externe, arată că problema Dobrogei nordice a fost cea mai grea în cursul tratativelor de pace cu România. Punctul de vedere al puterilor centrale este, ca Dobrogea nordică să fie unită cu Bulgaria. În cazul prezent este vorba, că între Turcia și Bulgaria există deosebire de vederi, — care însă cu oarecare bunăvoință și dintr-o parte, și din alta, va putea fi înlăturată. Politica germană se va feri să deștepte impresiunea, că s'ar încheie pe unul dintre aliații săi pe socoteala celuialt aliat. Kählimann mai declară următoarele: Experiențele răsbolului de astăzi ne învață, că nu putem avea deplină încredere în România. Politica și opinia publică va fi în așteptare și mai departe, dar fără nici o bănuială pronunțată. Cele pretrecute înainte de răsbol dovedesc clar, că

